

عضو هیات علمی دانشگاه گیلان مطرح کرد:

پرهیز از نظرسازی و تحریف در نظرسنجی‌ها؛ #۴۷؛ ایسپا باید همکاری مستمری با مراکز علمی و دانشگاهی داشته باشد

عضو هیات علمی گروه اجتماعی دانشگاه گیلان با اشاره به نقش ایسپا به عنوان یک مرکز نظرسنجی علمی و دانشگاهی با دو دهه فعالیت، بیان کرد: اولین انتظاری که می‌توان از ایسپا به عنوان یک مرکز افکارسنجی داشت «بی طرفی» به خصوص در ارتباط با اصحاب قدرت است، بر مبنای همین بی طرفی انتظار می‌رود که بازتاب و انعکاس مناسبی از نظرات جامعه در میدان‌ها و عرصه‌های مختلفی که نظر سنجی انجام می‌شود صورت گیرد و به عبارتی در واقع نظرسازی نشود و از عوامل تحریف در نظرسنجی پرهیز شود.

به گزارش سایت خبری پرسون از گیلان، محمد مهدی رحمتی همزمان با فرارسیدن بیستمین سالروز تاسیس مرکز افکارسنجی دانشجویان ایران (ایسپا) با اشاره به اهمیت نظرسنجی در برنامه‌ریزی‌های خرد و کلان، اظهار کرد: نظرسنجی‌ها چندین کارکرد اساسی در برنامه‌ریزی‌های مختلف اجتماعی، سیاسی، فرهنگی و... دارند؛ همچنین در سیاستگذاری‌های کلان نظرسنجی‌ها از جمله منابع مهم تهیه مواد و مصالحی هستند که می‌تواند مورد استفاده کارشناسان و سیاستگذاران قرار گیرد.

نظرسنجی‌ها؛ مبنای تغییر و اصلاح در حوزه‌های مختلف

عضو هیات علمی گروه اجتماعی دانشگاه گیلان افزود: یافته‌های نظرسنجی‌ها می‌تواند برای تغییر و اصلاح در حوزه‌های مختلف مورد استفاده قرار گیرد. گاهی سیاستگذاران، عاملان و کارشناسان اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی در جامعه از طریق نظرسنجی‌ها می‌توانند متوجه برخی نقص‌ها، سوء تفاهم‌ها یا فقدان آگاهی‌های لازم در خصوص برخی از مسائل شوند.

وی ادامه داد: کارشناسان می‌توانند با استفاده از نتایج نظرسنجی‌ها در جهت آگاه سازی، اطلاع رسانی و الگوسازی فرهنگی، افزایش آگاهی‌های عمومی و ماموریتی اقدام کنند، به عبارتی نظرسنجی می‌تواند تغییر و اصلاح را هم علاوه بر برنامه ریزی و سیاستگذاری در برداشته باشد.

سیاستگذاران با نظرسنجی در جهت تحقق خواسته‌های عموم برنامه ریزی کنند

این پژوهشگر علوم اجتماعی با تاکید بر اینکه نظرسنجی می‌تواند مانند شمشیر دو لبه عمل می‌کند، اضافه کرد: به عنوان مثال اگر در یک جامعه اقتدارگرا نظرسنجی‌ها انجام شود ممکن است عاملان و صاحبان قدرت با استفاده از نتایج نظرسنجی‌ها موج‌هایی ایجاد کنند که در جهت تحکیم قدرت آنان باشد؛ اگر در جامعه‌ای مردم سالاری یا دموکراسی مورد توجه باشد نظرسنجی‌ها می‌تواند بازتاب دیدگاه مردم و گروه‌های مختلف اجتماعی باشد.

رحمتی یک وجه مهم نظرسنجی‌ها در طولانی مدت را ناظر بر کارکرد جامعه مدنی دانست و تصریح کرد: جامعه مدنی مستلزم تقویت سازمان‌ها، نهادها و مراکزی است که به شکل مناسب ارتباط بین بدنه جامعه را با کارگزاران اجرایی که در قدرت هستند و سیاستگذاری‌ها و برنامه‌ریزی‌ها را در دست دارند، برقرار کند. بنابراین نظرسنجی می‌تواند خلاها و شکاف‌هایی که به صورت احتمالی ممکن است بین جامعه مدنی و کارگزاران قدرت، برنامه‌ریزان و عاملان و تمام مراکزی که به نوعی در جامعه فعالیت دارند، برطرف و ارتباط مناسبی برقرار نماید.

پرهیز از نظرسازی و تحریف در نظرسنجی‌ها

وی افزود: به عبارتی سیاستگذاران، برنامه ریزان و عاملان قدرت با استفاده از نظرسنجی‌ها از نظر و عقیده مردم و جامعه مدنی مطلع می‌شوند و متناسب با اولویت‌هایی که مشخص شده در جهت تحقق نیازها و خواسته‌های عموم برنامه ریزی کنند.

این مدرس دانشگاه با اشاره به نقش ایسپا به عنوان یک مرکز نظرسنجی علمی و دانشگاهی با دو دهه فعالیت، بیان کرد: اولین انتظاری که می‌توان از ایسپا به عنوان یک مرکز افکارسنجی داشت «بی طرفی» به خصوص در ارتباط با اصحاب قدرت است، بر مبنای همین بی طرفی انتظار می‌رود که بازتاب و انعکاس مناسبی از نظرات جامعه در میدان‌ها و عرصه‌های مختلفی که نظر سنجی انجام می‌شود صورت گیرد و به عبارتی در واقع نظرسازی نشود و از عوامل تحریف در نظرسنجی پرهیز شود که در این راستا از طرفی باید نمونه‌های مناسب انتخاب شود به گونه‌ای که دیدگاه‌ها و نظرات‌شان از نظر علمی قابلیت تعمیم داشته باشند و از طرف دیگر کسانی که مباردت به نظرسنجی می‌کنند فارغ از باورهای خودشان در مورد پذیرش یا عدم پذیرش دیدگاه نمونه‌ها، آنها را به شکل مناسب و بی طرفانه‌ای منعکس کنند.

ایسپا در نظرسنجی به صداهای ناشنیده در جامعه توجه کند

عضو هیات علمی دانشگاه گیلان خاطرنشان کرد: ایسپا می‌تواند در نظرسنجی به صداهای ناشنیده در جامعه توجه کند، در هر جامعه‌ای از جمله جامعه ما گروه‌های مختلفی ممکن است به دلایل گوناگون فرهنگی، سیاسی، اجتماعی و اقتصادی دچار محرومیت بوده و در حاشیه قرار گرفته باشند، این حاشیه‌ای بودن ممکن است مانع انعکاس نظرات، آرا و دیدگاه‌های آنها در جامعه و برای کارگزاران اجتماعی باشد.

رحمتی در پاسخ به این سوال که در نظرسنجی‌ها باید چه مواردی در اولویت قرار گیرد؟ گفت: نظرسنجی‌ها معمولا تقاضامحور هستند، به عبارتی بر اساس نوع تقاضایی که از مراکز نظرسنجی می‌شود نظرسنجی انجام می‌گیرد؛ در حالت کلی فارغ از بحث تقاضا می‌توان در اجرای پروژه‌های نظرسنجی دو محور را در اولویت قرار داد که یکی بحث کاستی‌ها، کمبودها، نیازها و مطالبات اجتماعی است که انتظار می‌رود مراکز نظرسنجی در این حوزه‌ها از کارشناسان خبره و مجرب علمی و دانشگاهی استفاده کنند و در مورد این موارد و محورها نظرات مردم را گردآوری کرده و به شکل مناسب به مقامات ذیربط انتقال دهند.

این پژوهشگر علوم اجتماعی ادامه داد: نظرسنجی از یک طرف مستلزم نوعی ارتباط فراسازمانی است و از طرفی نیازمند مراجعه به اسناد بالادستی است. به عنوان مثال توسط متخصصین و کارشناسان ذیربط برنامه‌های توسعه کشور مورد مطالعه دقیق قرار گیرد و در دو سطح مقوله‌های مهمی که نیاز به نظرسنجی دارد از آنها استخراج شود. علاوه بر این دیدگاه‌ها و نظرات اصحاب فن، کارشناسان و متخصصین در حوزه‌های مختلف که در قالب برنامه توسعه دراز مدت به مقوله‌های تخصصی مطرح و در مورد آن برنامه‌هایی تدارک دیده شده است بین مراکز نظرسنجی مثل ایسپا و سازمان‌ها و مراکز توسعه‌ای فرادستی در کشور انجام گیرد.

ایسپا باید همکاری مستمری با مراکز علمی و دانشگاهی داشته باشد

وی در پاسخ به این سوال که برای کیفیت بخشی نظرسنجی در حوزه‌های مختلف چه پیشنهادی دارید؟ بیان کرد: در راستای کیفی کردن نتایج نظرسنجی‌ها می‌توان از کارشناسان و متخصصان بی طرف دانشگاهی بهره‌مند شد و همچنین مراکز مانند ایسپا باید همکاری مستمری با مراکز علمی و دانشگاهی داشته باشد، به ویژه این همکاری با اصحاب علوم انسانی و اجتماعی در دانشگاه‌ها ضروری است.

رحمتی اضافه کرد: پیشنهاد می‌کنم در استان مراکز نظرسنجی ارتباط و تعاملات خود را با دانشگاه گیلان و خصوصا دانشکده علوم انسانی بیشتر کنند زیرا از همکاری مستمری با این مراکز علمی وجود داشته باشد و از دیدگاه دانشگاهیان و پژوهشگران دانشگاهی به شکل مستمر در قالب مشاوره یا پروژه‌های مختلفی که امکان عملیاتی سازی آنها وجود دارد، استفاده شود قطعا بسیار می‌تواند به کیفیت کار مراکز نظرسنجی کمک کند.

حوزه سیاست بیش از سایر بخش‌ها به انجام نظرسنجی توجه داشته است

عضو هیات علمی دانشگاه گیلان در پاسخ به این سوال که چقدر مسئولین ما به نتایج حاصل از نظرسنجی‌ها توجه دارند؟ گفت: مشخص کردن میزان دقیق توجه مسئولان به نظرسنجی نیاز به یک پژوهش ارزیابانه دارد، ممکن است در برخی از حیطه‌ها این توجه خیلی زیاد باشد یا در برخی حیطه‌ها بالعکس؛ اما با دقت در رویه‌های موجود در میابیم که نظرسنجی‌ها در کشور ما قدمت زیادی ندارند و به دهه ۷۰ برمی‌گردند که به رغم این عمر کوتاه رویکرد نظرسنجی‌ها روندی رو به پیشرفت به ویژه در جنبه‌های علمی انجام نظرسنجی‌ها بوده که میدان و حوزه سیاست بیش از سایر بخش‌ها به انجام نظرسنجی توجه داشته است.

وی افزود: انتظار می‌رود در دراز مدت مسئولان و کارگزاران سازمان‌های مختلف اجتماعی به بحث نظرسنجی‌ها ورود کرده و متناسب با خواسته‌ها، مطالبات و نیازهای مردم و در صورت لزوم کمک به تغییر و اصلاح در برخی از موارد که نیاز است، اقدام کنند.

رحمتی خاطرنشان کرد: همراه با روند رو به پیشرفت جنبه‌های علمی از نظر عملی هم مسئولان به نتایج نظرسنجی‌ها به گونه‌ای روز افزون با جدیت بیشتری توجه می‌کنند، هر چند این در میدان سیاست بیشتر صورت گرفته است. با وجود این پیشرفت‌ها ساختار مدیریت در کشور ما هنوز به سطح آرمانی و مطلوب نرسیده که امکان بهره‌مندی از نظرسنجی‌ها را در یک وضعیت مطلوبی قرار دهد و کماکان توجه بسیاری از مسئولین و کارگزاران اجرایی در سازمان‌های مختلف بیش از اینکه معطوف به نظر مردم باشد ناظر به ابراز ارادت به مقامات صاحب قدرت یا بالاتر است زیرا همیشه این نگرانی و دغدغه وجود دارد که اگر بر خلاف میل آنها عمل شود ممکن است از برخی مزایا محروم شوند؛ تصور می‌کنم اگر بتوانیم ساختار قدرت را در مراکز مختلف به سمتی ببریم که مسئولان و کارگزاران بیش از آنکه دغدغه خدمت به صاحبان قدرت را داشته باشند، دغدغه خدمت به مردم و جامعه را در اولویت قرار دهند در اینصورت توجه به نظرسنجی‌ها هم به صورت جدی‌تر در دستورکار قرار می‌گیرد.

منبع: ایسنا